ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

14. prosince 2006 *

Ve věci C-217/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Tribunal Supremo (Španělsko) ze dne 3. března 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 17. května 2005, v řízení

Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio

proti

Compañía Española de Petróleos SA,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, A. Borg Barthet, J. Malenovský, U. Lõhmus (zpravodaj) a A. Ó Caoimh, soudci,

* Jednací jazyk: španělština.

generální advokátka: J. Kokott,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 6. července 2006,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio A. Hernándezem Pardem, abogado, C. Floresem Hernándezem a L. Ruizem Ezquerrou, abogadas,

— za Compañía Española de Petróleos SA J. Folguerou Crespem a A. Martínezem Sánchezem, abogados,

— za Komisi Evropských společenství E. Gippinim Fournierem a K. Mojzesowicz, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 13. července 2006,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 10 až 13 nařízení Komise (EHS) č. 1984/83 ze dne 22. června 1983 o použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod o výhradním odběru (Úř. věst. L 173, s. 5, oprava v Úř. věst. L 79, s. 38).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (dále jen „sdružení"), žalobcem v původním řízení a Compañía Española de Petróleos SA (dále jen „CEPSA"), žalovanou v původním řízení, ve věci praktik omezujících hospodářskou soutěž vytýkaných žalované, které vyplývají z dohod uzavřených mezi ní a některými podniky provozujícími čerpací stanice.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

3 Nařízení č. 1984/83 vylučuje z působnosti čl. 85 odst. 1 Smlouvy o EHS (později článku 85 Smlouvy o ES, nyní článku 81 ES) určité kategorie dohod o výhradním odběru a jednání ve vzájemné shodě, které zpravidla splňují podmínky stanovené v odstavci 3 uvedeného článku, jelikož obecně přispívají ke zlepšení distribuce výrobků. Toto nařízení obsahuje zvláštní ustanovení pro dohody o čerpacích stanicích v článcích 10 až 13.

4 Podle článku 10 tohoto nařízení:

„Podle čl. 85 odst. 3 Smlouvy a podle článků 11 až 13 tohoto nařízení se tímto prohlašuje, že čl. 85 odst. 1 Smlouvy se nevztahuje na dohody uzavírané pouze mezi dvěma podniky, kde se jedna strana, další prodejce, dohodne se stranou druhou, dodavatelem, že v souvislosti s udělením zvláštních obchodních nebo finančních výhod, bude nakupovat pouze od tohoto dodavatele, podniku s ním spojeného nebo jiného podniku, který byl tímto dodavatelem pověřen, aby prodával jeho zboží, určité

pohonné hmoty z ropy pro motorová vozidla a určité pohonné hmoty pro motorová vozidla a jiné pohonné hmoty a paliva blíže určená v dohodě, za účelem dalšího prodeje u čerpací stanice určené v dohodě." *(neoficiální překlad)*

5 Článek 11 uvedeného nařízení uvádí:

„Kromě závazku uvedeného v článku 10 se dalšímu prodejci nesmí ukládat žádná jiná omezení hospodářské soutěže než:

a) závazek neprodávat pohonné hmoty pro motorová vozidla a jiné pohonné hmoty dodávané jinými podniky u čerpací stanice určené v dohodě;

b) závazek neužívat maziva nebo příbuzné ropné produkty dodávané jinými podniky u čerpací stanice určené v dohodě, pokud dodavatel nebo spojený podnik dalšímu prodejci poskytne nebo financuje vybavení pro výměnu olejů nebo jiné zařízení pro promazávání motorových vozidel;

c) závazek dělat reklamu zboží dodávanému jinými podniky u čerpací stanice označené v dohodě nebo mimo ni pouze do té míry, která odpovídá podílu tohoto zboží na celkovém skutečném obratu u této čerpací stanice;

d) závazek, aby vybavení pro skladování nebo distribuci ropných produktů, které vlastní dodavatel nebo spojený podnik, nebo je jím toto vybavení financované, udržoval dodavatel nebo jím určený podnik.“ *(neoficiální překlad)*

6 Článek 12 nařízení č. 1984/83 vyjmenovává smluvní doložky a závazky, které brání použití článku 10 tohoto nařízení. Článek 13 tohoto nařízení upravuje obdobně použití čl. 2 odst. 1 a 3, čl. 3 písm. a) a b), článku 4 a 5 na dohody o čerpacích stanicích.

Vnitrostátní právní úprava

7 Zákon č. 16/1989 o ochraně hospodářské soutěže (Ley n° 16/1989, de Defensa de la Competencia), ze dne 17. července 1989 (BOE č. 170 ze dne 18. července 1989, s. 22747, dále jen „zákon č. 16/1989“), kvalifikuje v čl. 1 odst. 1 typy chování v rozporu s hospodářskou soutěží, které vycházejí přímo z čl. 85 odst. 1 Smlouvy, jako zakázaná jednání.

8 Královské nařízení č. 157/1992, kterým se provádí zákon č. 16/1989 o blokových výjimkách, individuálních povoleních a rejstříku ochrany hospodářské soutěže (Real Decreto 157/1992, por el que se desarrolla la Ley 16/1989, de 17 de julio, en materia de exenciones por categorías, autorización singular y registro de defensa de la

competencia), ze dne 21. února 1992 (BOE č. 52, ze dne 29. února 1992, s. 7106, dále jen „královské nařízení č. 157/1992“) v článku 1 stanoví:

„Blokové výjimky

1. Podle ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. a) [zákona č. 16/1989] jsou povoleny dohody uzavírané pouze mezi dvěma podniky, které se vztahují na jednu z následujících kategorií, ovlivňují pouze vnitrostátní trh a splňují podmínky stanovené níže pro každou tuto kategorii:

[...]

b) dohody o výhradním odběru, na základě kterých se jedna smluvní strana dohodne s druhou stranou, že bude nakupovat za účelem dalšího prodeje, určité výrobky výlučně u této smluvní strany, u podniku s ní spojeného nebo u třetího podniku, který pověřila prodejem jejích výrobků, pokud dohoda dodržuje ustanovení nařízení (EHS) č. 1984/83 [...]

[...].“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

9 Dne 4. května 1995 sdružení podalo stížnost u Servicio de Defensa de la Competencia (služba na ochranu hospodářské soutěže), která je přiřazena k ministerstvu hospodářství a financí, proti některým podnikům z petrolejářského průmyslového odvětví, včetně CEPSA. Podle sdružení mají dohody uzavřené na konci roku 1992 mezi CEPSA a podniky provozujícími čerpací stanice, původně nazvané „stálé kupní smlouvy", později na základě dodatků nazvané „komisionářské smlouvy o záručním prodeji", nebo „smlouvy o zastoupení" (dále jen „dotčené dohody"), za cíl omezení hospodářské soutěže. Z písemností ze spisu, které byly předloženy Soudnímu dvoru, vyplývá, že tento typ dohod se vztahuje na 95% čerpacích stanic sítě CEPSA.

10 Rozhodnutím ze dne 7. listopadu 1997 byla stížnost sdružení odložena z důvodu, že dotčené dohody nebyly v rozporu s čl. 1 odst. 1 zákona č. 16/1989, jelikož toto ustanovení se nepoužije na dohody uzavřené komisionáři, obchodními zástupci či zprostředkovateli s ostatními podniky. Žaloba podaná sdružením proti tomuto rozhodnutí byla zamítnuta Tribunal de Defensa de la Competencia rozhodnutím ze dne 1. dubna 1998 v podstatě ze stejného důvodu.

11 Jelikož jeho pozdější žaloba u l'Audiencia Nacional byla rovněž zamítnuta rozhodnutím ze dne 22. ledna 2002, podalo sdružení kasační opravný prostředek u Tribunal Supremo. Jeden z důvodů uplatněných na podporu tohoto kasačního opravného prostředku vycházel z porušení čl. 85 odst. 1 Smlouvy a nařízení č. 1984/83, tj. nařízení, na které odkazuje královské nařízení č. 157/1992.

12 V rámci tohoto sporu Tribunal Supremo rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba články 10 až 13 nařízení [č. 1984/83] vykládat v tom smyslu, že do jejich působnosti spadají smlouvy o výhradní distribuci pohonných hmot a paliv, které jsou formálně kvalifikovány jako komisionářské smlouvy nebo smlouvy o zastoupení a obsahují následující prvky:

a) provozovatel čerpací stanice se zavazuje prodávat výhradně pohonné hmoty a paliva od dodavatele v souladu s dodavatelem stanovenými prodejními cenami pro veřejnost a prodejními a provozními podmínkami a technikami;

b) provozovatel čerpací stanice nese riziko spojené se zbožím od okamžiku, kdy jej od dodavatele převezme do zásobních nádrží čerpací stanice;

c) převzetím zboží provozovatel na sebe bere povinnost uchovávat jej v podmínkách umožňujících zabránění jakékoliv jeho ztrátě nebo zhoršení, a odpovídá případně, vůči jak dodavateli, tak třetím osobám, za jakoukoliv ztrátu, znečištění nebo smísení tohoto zboží, a za případnou škodu tím způsobenou;

d) provozovatel čerpací stanice je povinen zaplatit dodavateli cenu za pohonné hmoty a paliva ve lhůtě devíti (9) dnů od data jejich dodání na čerpací stanici?“

K předběžné otázce

K pravomoci Soudního dvora k odpovědi na tuto otázku a přípustnosti této otázky

13 CEPSA i Komise Evropských společenství tvrdí, že není namístě odpovědět na položenou předběžnou otázku, podle každé však z různých důvodů.

14 Pokud jde nejprve o stanovisko CEPSA, tato uplatňuje, že Soudní dvůr je nepříslušný k odpovědi na tuto otázku, zaprvé z důvodu, že spor v původním řízení spadá výlučně do vnitrostátního práva. Odkazem učiněným na „ustanovení nařízení č. 1984/83" totiž čl. 1 odst. 1 písm. b) královského nařízení č. 157/1992 ve skutečnosti neodkazuje na právo Společenství, avšak pouze začleňuje do vnitrostátního práva obsah článků 10 až 13 uvedeného nařízení. Tato ustanovení práva Společenství jsou tedy v rámci sporu v původním řízení relevantní pouze jako prvky španělského vnitrostátního práva.

15 Zadruhé, CEPSA má za to, že v případě neovlivnění obchodu mezi členskými státy se čl. 85 odst. 1 Smlouvy na spor v původním řízení nepoužije.

16 Úvodem je třeba poznamenat, že v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy stanovené článkem 234 ES je věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti

projednávané věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak i relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru (viz zejména rozsudky ze dne 15. prosince 1995, Bosman, C-415/93, Recueil, s. I-4921, bod 59; ze dne 17. července 1997, Leur-Bloem, C-28/95, Recueil, s. I-4161, bod 24, a ze dne 7. ledna 2003, BIAO, C-306/99, Recueil, s. I-1, bod 88).

17 Jestliže se otázky položené vnitrostátními soudy týkají výkladu ustanovení práva Společenství, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout, pokud není zjevné, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve skutečnosti směřuje k tomu, aby Soudní dvůr přiměla k rozhodnutí prostřednictvím fiktivního sporu, nebo k tomu, aby poskytl posouzení k obecným nebo hypotetickým otázkám, že žádaný výklad práva Společenství nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz výše uvedený rozsudek BIAO, bod 89 a uvedená judikatura).

18 Ve sporu v původním řízení tomu tak není.

19 Soudní dvůr již rozhodl, že ani z ustanovení článku 234 ES, ani z předmětu řízení zavedeného uvedeným článkem totiž nevyplývá, že autoři Smlouvy měli v úmyslu vyloučit z pravomoci Soudního dvora řízení o předběžné otázce týkající se ustanovení předpisu Společenství v konkrétním případě, kdy vnitrostátní právo členského státu odkazuje na obsah tohoto ustanovení, za účelem stanovení pravidel použitelných na situaci, která je čistě vnitřní záležitostí tohoto státu (výše uvedený rozsudek Leur-Bloem, bod 25).

20 Pokud tedy vnitrostátní právní úprava přizpůsobí řešení přijatá pro čistě vnitrostátní situace řešením upraveným právem Společenství, jako je tomu v případě pro-

jednávaném v původním řízení, aby zamezila případným narušením hospodářské soutěže, Společenství má jasný zájem na tom, aby se za účelem vyloučení rizika budoucích rozdílných výkladů dostalo ustanovením nebo pojmům převzatým z práva Společenství jednotného výkladu, bez ohledu na podmínky, ve kterých se mají uplatnit (viz zejména výše uvedené rozsudky Leur-Bloem, bod 32, a ze dne 16. března 2006, Poseidon Chartering, C-3/04, Sb. rozh. p. I-2505, bod 16).

21 Krom toho na rozdíl od toho, co tvrdí CEPSA, okolnosti v původním řízení jsou odlišné od okolností rozsudku ze dne 28. března 1995, Kleinwort Benson (C-346/93, Recueil, s. I-615). V tomto rozsudku Soudní dvůr prohlásil, že není příslušný k výkladu vnitrostátní právní úpravy, která neodkazuje přímo a bezpodmínečně na právo Společenství, ale která pouze používá za vzor Úmluvu ze dne 27. září 1968 o soudní příslušnosti a výkonu rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32) a pouze částečně přebírá ustanovení této úmluvy. Z bodu 18 uvedeného rozsudku totiž vyplývá, že uvedená právní úprava stanovila výslovně možnost pro vnitrostátní orgány přijmout změny, „jež mají za následek rozdíly" mezi ustanoveními této právní úpravy a příslušnými ustanoveními uvedené úmluvy. Navíc stejná právní úprava rozlišovala mezi ustanoveními použitelnými na situace v rámci Společenství a ustanoveními použitelnými na vnitrostátní situace.

22 Pokud jde o projednávanou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, i když čl. 1 odst. 1 písm. b) královského nařízení č. 157/1992 uvádí pouze výslovný odkaz na nařízení č. 1984/83 pro určení pravidel použitelných na vnitrostátní situace, nic to nemění na tom, že na základě odkazu na ustanovení nařízení č. 1984/83 se vnitrostátní zákonodárce rozhodl použít stejnou úpravu na vnitrostátní situace a situace v rámci Společenství. Z toho vyplývá, že v případě odkazu na právní akt Společenství ve vnitrostátních právních předpisech, jako v případě projednávaném v původním řízení, je Soudní dvůr příslušný k výkladu tohoto aktu.

23 Vzhledem k těmto důvodům není namístě přezkoumávat argumentaci, kterou uvedla CEPSA ohledně neovlivnění obchodu mezi členskými státy.

24 Je tedy třeba odmítnout tvrzení CEPSA, které vychází z nedostatku pravomoci Soudního dvora.

25 Aniž by Komise dospěla formálně k závěru ohledně nepřípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, zdůrazňuje jednak skutečnost, že skutkový kontext sporu v původním řízení není dostatečně popsán v předkládacím rozhodnutí, a jednak vyjadřuje pochyby o užitečnosti odpovědi na předběžnou otázku vzhledem ke skutkovým okolnostem sporu v původním řízení a zejména k okolnosti, že v případě obnovení řízení španělským orgánem pro hospodářskou soutěž by byl tento orgán nucen konstatovat, že je nyní použitelné nařízení Komise (ES) č. 2790/1999 ze dne 22. prosince 1999 o použití čl. 81 odst. 3 Smlouvy na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě (Úř. věst. L 336, s. 21; Zvl. vyd. 08/01, s. 364), které nahradilo nařízení č. 1984/83.

26 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že podle ustálené judikatury potřeba dospět k výkladu práva Společenství, který by byl užitečný pro vnitrostátního soudce, vyžaduje, aby tento soudce vymezil skutkový a právní rámec, za kterého pokládá otázky, nebo aby alespoň vysvětlil skutkové domněnky, na kterých jsou tyto otázky založeny (viz rozsudky ze dne 9. září 2004, Carbonati Apuani, C-72/03, Sb. rozh. s. I-8027, bod 10, a ze dne 17. února 2005, Viacom Outdoor, C-134/03, Sb. rozh. s. I-1167, bod 22).

27 Krom toho informace poskytnuté v předkládacích rozhodnutích nemají pouze umožnit Soudnímu dvoru, aby podal užitečné odpovědi, ale mají rovněž poskytnout vládám členských států, jakož i ostatním zúčastněným stranám možnost předložit jejich vyjádření v souladu s článkem 23 statutu Soudního dvora (viz zejména usnesení ze dne 30. dubna 1998, Testa a Modesti, C-128/97 a C-137/97, Recueil, s. I-2181, bod 6, jakož i ze dne 11. května 1999, Anssens, C-325/98, Recueil, s. I-2969, bod 8).

28 Předběžná otázka položená vnitrostátním soudem je tedy nepřípustná, jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (viz v tomto smyslu zejména rozsudky ze dne 13. března 2001, PreussenElektra, C-379/98, Recueil, s. I-2099, bod 39, a ze dne 22. ledna 2002, Canal Satélite Digital, C-390/99, Recueil, s. I-607, bod 19).

29 Aby bylo možné se ujistit, že údaje poskytnuté Tribunal Supremo odpovídají těmto požadavkům, je namístě vzít v potaz povahu a dosah položené otázky. Vzhledem k tomu, že požadavek přesnosti ohledně skutkového kontextu platí zejména v oblasti hospodářské soutěže, jež je charakterizována komplexními skutkovými a právními poměry, je třeba zkoumat, zda předkládací rozhodnutí poskytuje v tomto ohledu dostatečné údaje k tomu, aby Soudní dvůr mohl dát užitečnou odpověď na uvedenou otázku (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Viacom Outdoor, bod 23).

30 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že předkládací rozhodnutí neobsahuje některé údaje rozhodné pro odpověď na položenou otázku. Pokud je totiž pravdou, že podle znění této otázky provozovatel čerpací stanice nese riziko spojené se zbožím od

okamžiku, kdy ho od dodavatele převezme, nic to nemění na tom, že předkládací rozhodnutí neumožňuje zjistit, zda tento provozovatel nese určitá konkrétní rizika podle dohod o distribuci pohonných hmot či nikoli, ani kdo je majitelem pohonných hmot po jejich dodání uvedenému provozovateli, ani kdo nese náklady na dopravu.

31 Navzdory těmto mezerám však předkládací rozhodnutí umožňuje zjistit dosah položené otázky, jak to také potvrzuje obsah vyjádření, která předložili účastníci původního řízení a Komise. Soudní dvůr tedy disponuje skutkovými poznatky nezbytnými pro výklad dotčených pravidel Společenství a pro podání užitečné odpovědi na tuto otázku.

32 Ve zbývající části, jak zdůrazňuje generální advokátka v bodě 30 svého stanoviska, není zřejmé, že by legalita rozhodnutí o odložení stížnosti vydaného v roce 1997 Servicio de Defensa de la Competencia neměla být posuzována ve světle práva platného v rozhodné době, a to zejména nařízení č. 1984/83. V každém případě rozhodnutí ohledně použitelnosti uvedeného nařízení na skutkové okolnosti, které jsou předmětem sporu v původním řízení, náleží vnitrostátnímu soudci. V důsledku toho pochyby Komise, pokud jde o relevanci položené otázky, nemohou zpochybnit přípustnost této otázky.

33 Z výše uvedeného vyplývá, že je namístě zodpovědět předběžnou otázku.

K věci samé

34 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda dohody o výhradní distribuci pohonných hmot, které mají vlastnosti popsané uvedeným soudem, spadají do působnosti článku 85 Smlouvy a nařízení č. 1984/83.

35 Úvodem je třeba konstatovat, že uvedené nařízení pouze stanovuje blokovou výjimku, na jejímž základě určité kategorie dohod mezi podniky nepodléhají zákazu kartelových dohod stanovenému v čl. 85 odst. 1 Smlouvy. Do působnosti nařízení č. 1984/83 tudíž mohou spadat pouze jako dohody mezi podniky ve smyslu tohoto ustanovení.

36 Je tedy třeba nejdříve přezkoumat, zda dohody dotčené v původním řízení představují takové dohody mezi podniky, a dále, zda se na ně vztahuje individuální výjimka zavedená nařízením č. 1984/83.

37 V tomto ohledu je namístě připomenout, že podle ustálené judikatury dohody mezi subjekty nacházejícími se na různých úrovních hospodářského procesu, tedy vertikální dohody, mohou představovat dohody ve smyslu čl. 85 odst. 1 Smlouvy a podléhat zákazu stanovenému tímto ustanovením (viz v tomto smyslu rozsudky ze dne 13. července 1966, Consten a Grundig v. Komise, 56/64 a 58/64, Recueil, s. 429, 491, a ze dne 24. října 1995, Volkswagen a VAG Leasing, C-266/93, Recueil, s. I-3477, bod 17).

38 Vertikální dohody, jako jsou dohody mezi CEPSA a provozovateli čerpacích stanic, však spadají do působnosti článku 85 Smlouvy pouze tehdy, pokud je provozovatel považován za nezávislý hospodářský subjekt a pokud v důsledku toho existuje dohoda mezi dvěma podniky.

39 Je přitom ustálenou judikaturou, že v kontextu práva hospodářské soutěže Společenství pojem „podnik" zahrnuje jakýkoli subjekt vykonávající hospodářskou činnost nezávisle na právním postavení tohoto subjektu a způsobu jeho financování (rozsudky ze dne 23. dubna 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Recueil, s. I-1979, bod 21, a ze dne 11. července 2006, FENIN v. Komise, C-205/03 P, Sb. rozh. s. I-6295, bod 25).

40 Soudní dvůr rovněž upřesnil, že pojem „podnik" musí být v tomto kontextu chápán jako pojem označující hospodářskou jednotku z hlediska cíle dotčené dohody, i když z právního hlediska je tato hospodářská jednotka složena z více fyzických nebo právnických osob (rozsudek ze dne 12. července 1984, Hydrotherm, 170/83, Recueil, s. 2999, bod 11).

41 Krom toho Soudní dvůr zdůraznil, že pro účely použití pravidel hospodářské soutěže není rozhodující formální oddělenost mezi dvěma smluvními stranami vyplývající z jejich oddělené právní subjektivity, rozhodujícím kritériem je existence jednoty v jejich tržním chování (viz v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. července 1972, ICI v. Komise, 48/69, Recueil, s. 619, bod 140).

42 Za určitých okolností vztahy mezi zmocnitelem a jeho zprostředkovatelem mohou být charakterizovány takovou hospodářskou jednotou (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 16. prosince 1975, Suiker Unie a další v. Komise, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Recueil, s. 1663, bod 480).

43 V tomto ohledu však z judikatury vyplývá, že zprostředkovatelé mohou přijít o své postavení nezávislého hospodářského subjektu, pouze pokud nenesou žádná rizika

vyplývající z dohod sjednaných nebo uzavřených na účet zmocnitele a pokud působí jako pomocníci začlenění do podniku zmocnitele (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Volkswagen a VAG Leasing, bod 19).

44 Pokud tedy zprostředkovatel, jako je provozovatel čerpací stanice, i když má oddělenou právní subjektivitu, neurčuje nezávisle své jednání na trhu, protože závisí zcela na svém zmocniteli, jako je dodavatel pohonných hmot, jelikož tento dodavatel nese finanční a obchodní rizika ohledně dotyčné hospodářské činnosti, zákaz stanovený čl. 85 odst. 1 Smlouvy se na vztahy mezi tímto zmocnitelem a zprostředkovatelem nepoužije.

45 Naopak, jestliže dohody uzavřené mezi zmocnitelem a jeho zprostředkovateli svěřují nebo ponechávají posledně uvedeným činnosti, které se hospodářsky přibližují činnostem nezávislého hospodářského subjektu, jelikož ze strany uvedených zprostředkovatelů předpokládají převzetí finančních a obchodních rizik spojených s prodejem nebo plněním smluv uzavřených s třetími osobami, uvedení zprostředkovatelé nemohou být považováni za pomocníky začleněné do podniku zmocnitele, jelikož doložka omezující hospodářskou soutěž dohodnutá mezi těmito stranami může představovat dohodu mezi podniky ve smyslu článku 85 Smlouvy (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Suiker Unie a další v. Komise, body 541 a 542).

46 Z toho vyplývá, že určující prvek pro prokázání, zda provozovatel čerpací stanice je nezávislý hospodářský subjekt, spočívá v dohodě uzavřené se zmocnitelem a zvláště v doložkách, učiněných mlčky či výslovně, této dohody týkajících se převzetí

finančních a obchodních rizik spojených s prodejem zboží třetím osobám. Jak tedy právem uplatňuje Komise ve svých vyjádřeních, otázka rizika musí být přezkoumávána případ od případu a s přihlédnutím k hospodářské situaci spíše než k právní kvalifikaci smluvního vztahu ve vnitrostátním právu.

47 Za těchto okolností je namístě posoudit, zda v rámci dohod, které mají vlastnosti popsané předkládajícím soudem, provozovatelé čerpacích stanic nesou určitá finanční a obchodní rizika spojená s prodejem pohonných hmot třetím osobám.

48 Analýza týkající se rozložení uvedených rizik musí být provedena ve světle skutkových okolností sporu v původním řízení. Jak již přitom bylo uvedeno v bodě 30 tohoto rozsudku, spis předložený Soudnímu dvoru neinformuje úplně o způsobu, jakým jsou uvedená rizika rozložena v rámci dohod uzavřených mezi CEPSA a provozovateli čerpacích stanic.

49 V této souvislosti je namístě připomenout, že Soudnímu dvoru nepřísluší posuzovat skutkový stav v původním řízení nebo používat na vnitrostátní opatření nebo situace pravidla Společenství, ohledně kterých podal výklad, neboť tyto otázky spadají do pravomoci vnitrostátního soudu (viz zejména rozsudky ze dne 23. února 2006, CLT-UFA, C-253/03, Sb. rozh. s. I-1831, bod 36, a ze dne 30. března 2006, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, Sb. rozh. s. I-2941, bod 69).

50 Za účelem podání užitečné odpovědi předkládajícímu soudu je však namístě upřesnit kritéria, která umožňují posoudit skutečné rozložení finančních

a obchodních rizik mezi provozovatele čerpacích stanic a dodavatele pohonných hmot, tak jak bylo provedeno v dohodách dotčených v původním řízení, za účelem určení, zda je článek 85 Smlouvy použitelný.

51 V tomto ohledu vnitrostátní soud musí zohlednit jednak rizika spojená s prodejem zboží, jako financování zásob pohonných hmot, a jednak rizika spojená se specifickými investicemi na trhu, a to investicemi, které jsou nezbytné k tomu, aby provozovatel čerpací stanice mohl sjednat nebo uzavřít dohody se třetími stranami.

52 Pokud jde nejprve o rizika spojená s prodejem zboží, je pravděpodobné, že uvedený provozovatel nese tato rizika, pokud se stane vlastníkem zboží v okamžiku, kdy jej obdrží od dodavatele, tj. před dalším prodejem třetím osobám.

53 Stejně tak provozovatel, který nese, přímo nebo nepřímo, náklady spojené s distribucí tohoto zboží, zejména náklady na dopravu, musí být považován za osobu přebírající část rizik spojených s prodejem zboží.

54 Skutečnost, že provozovatel spravuje zásoby na vlastní náklady, by rovněž mohla naznačovat, že rizika spojená s prodejem zboží jsou na něj přenesena.

55 Krom toho vnitrostátní soud musí určit, kdo nese odpovědnost za případné škody na zboží, jako je jejich ztráta či jejich poškození, jakož i škody způsobené zbožím prodaným třetím osobám. Za předpokladu, že provozovatel je odpovědný za tyto škody, nezávisle na otázce, zda splnil či nikoli povinnost uchovávat jej v podmínkách nezbytných k tomu, aby bylo zabráněno jakékoliv jeho ztrátě nebo zhoršení, je namístě konstatovat, že riziko přechází na něj.

56 Je třeba rovněž posoudit rozložení finančního rizika spojeného se zbožím, zejména pokud jde o placení za pohonné hmoty v případě, kdy provozovatel nenajde kupujícího, nebo v případě odloženého placení v důsledku placení platební kartou, podle pravidel nebo zvyklostí týkajících se režimu placení za pohonné hmoty.

57 V tomto ohledu z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že provozovatel je povinen převést CEPSA částku odpovídající prodejní ceně za pohonné hmoty devět dní po jejich dodání a že se stejnou splatností provozovatel obdrží od CEPSA provize, jejichž výše odpovídá množství dodané pohonné hmoty.

58 Za těchto podmínek musí vnitrostátní soud ověřit, zda platba částky odpovídající prodejní ceně za pohonné hmoty dodavateli závisí na skutečně prodaném množství ke dni splatnosti, a co se týče období oběhu zboží v čerpací stanici, zda jsou pohonné hmoty dodané dodavatelem prodány v každém případě do devíti dnů. V případě kladné odpovědi, je namístě dospět k závěru, že obchodní riziko nese dodavatel.

59 Pokud jde o rizika spojená se specifickými investicemi na trhu, pokud provozovatel uskuteční specifické investice spojené s prodejem zboží, jako investice do prostor nebo zařízení, jako je palivová nádrž, nebo se zavazuje investovat do podpory prodeje, uvedená rizika přechází na provozovatele.

60 Z výše uvedeného vyplývá, že za účelem určení, zda je třeba použít článek 85 Smlouvy, je namístě analyzovat rozložení finančních a obchodních rizik mezi provozovatele a dodavatele pohonných hmot podle takových kritérií, jako je vlastnické právo ke zboží, přispění k úhradě nákladů spojených s jejich distribucí, jejich skladování, odpovědnost za případné škody na zboží nebo škody způsobené tímto zbožím třetím osobám a uskutečnění specifických investic do prodeje uvedeného zboží.

61 Jak však Komise správně uvádí, skutečnost, že zprostředkovatel nese pouze zanedbatelnou část rizika, nemůže vést k použití článku 85 Smlouvy.

62 Je však třeba upřesnit, že v takovém případě do působnosti tohoto článku nespadají pouze povinnosti uložené zprostředkovateli v rámci prodeje zboží třetím osobám na účet zmocnitele. Jak totiž uplatnila Komise, smlouva o zastoupení může obsahovat ustanovení, která se týkají vztahů mezi zástupcem a zmocnitelem, na které se použije uvedený článek, jako jsou doložky o výhradním zastoupení a konkurenční doložky. V tomto ohledu je třeba mít za to, že v rámci takových vztahů jsou zástupci v zásadě nezávislými hospodářskými subjekty a uvedené doložky porušují pravidla hospodářské soutěže, jestliže způsobí uzavření dotčeného trhu.

63 Za předpokladu, že z přezkumu rizik, které nesou dotčení provozovatelé čerpacích stanic dotčení v původním řízení, vyplývá, že povinnosti uložené jim v rámci prodeje zboží třetím osobám nemají být považovány za dohody mezi podniky podle článku 85 Smlouvy, toto ustanovení by se nevztahovalo na povinnost uloženou uvedeným provozovatelům prodávat pohonné hmoty za stanovenou cenu, která by tak vyplývala ze schopnosti CEPSA vymezovat rozsah činnosti svých zástupců. Naproti tomu, pokud by vnitrostátní soud musel dospět k závěru, že existuje dohoda mezi podniky ve smyslu článku 85 Smlouvy, pokud jde o prodej zboží třetím osobám, vyvstala by otázka, zda dotčená povinnost může podléhat blokové výjimce stanovené v článcích 10 až 13 nařízení č. 1984/83.

64 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že článek 11 nařízení č. 1984/83 vyjmenovává povinnosti, které, kromě výhradní doložky, mohou být uloženy dalšímu prodejci, mezi kterými není uvedeno stanovení konečné prodejní ceny pro veřejnost. V důsledku toho, stanovení uvedené ceny společností CEPSA představuje omezení hospodářské soutěže, na které se nemůže vztahovat výjimka článku 10 uvedeného nařízení.

65 Vzhledem k výše uvedeným úvahám je třeba odpovědět na předběžnou otázku, že článek 85 Smlouvy se použije na dohodu o výhradní distribuci pohonných hmot a paliv, jakou je dohoda dotčená v původním řízení uzavřená mezi dodavatelem a provozovatelem čerpací stanice, pokud tento provozovatel v nezanedbatelné míře nese jedno nebo více finančních a obchodních rizik spojených s prodejem třetím osobám.

66 Články 10 až 13 nařízení č. 1984/83 musí být vykládány v tom smyslu, že toto nařízení se na takovou dohodu nevztahuje v rozsahu, v němž tato dohoda stanoví

povinnost uvedeného provozovatele dodržovat konečnou prodejní cenu určenou dodavatelem.

K nákladům řízení

67 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

1) **Článek 85 Smlouvy o EHS (později článek 85 Smlouvy o ES, nyní článek 81 ES) se použije na dohodu o výhradní distribuci pohonných hmot a paliv, jakou je dohoda dotčená v původním řízení uzavřená mezi dodavatelem a provozovatelem čerpací stanice, pokud tento provozovatel v nezanedbatelné míře nese jedno nebo více finančních a obchodních rizik spojených s prodejem třetím osobám.**

2) **Články 10 až 13 nařízení (EHS) č. 1984/83 ze dne 22. června 1983 o použití čl. 85 odst. 3 Smlouvy na kategorie dohod o výhradním odběru musí být vykládány v tom smyslu, že toto nařízení se na takovou dohodu nevztahuje v rozsahu, v němž tato dohoda stanoví povinnost uvedeného provozovatele dodržovat konečnou prodejní cenu určenou dodavatelem.**

Podpisy.